

การพัฒนารูปแบบของความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาของนักเรียน พยาบาลกองทัพบก วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

Development of School Bonding Factors among The Army Nursing Students, The Royal Thai Army Nursing College

องค์อร ประจันเขตต์* อรวรรณ จุลวงษ์

Ong-on Prajankett * Orawan Julawong

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400

The Royal Thai Army Nursing College, Bangkok, Thailand 10400

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบอธิบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบของความผูกพันต่อวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบก และเพื่อศึกษาความผูกพันต่อวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบกกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 349 คน คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสถาบันการศึกษา

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจพบว่า ความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาของนักเรียนพยาบาลกองทัพบก วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก มี 8 องค์ประกอบ จำนวน 35 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาส์ 0.899 มีค่าไถ่อยู่ระหว่าง 1.026 ถึง 10.792 และสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วม ได้ร้อยละ 64.480 ระดับความผูกพันต่อวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.83) โดยองค์ประกอบด้านข้อมูลผูกพันกับสถาบันการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.60) และองค์ประกอบด้านการไม่ถูกบังคับ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.13) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความผูกพันต่อวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก คือ การที่สถาบันได้หล่อหลอมให้นักเรียนมีความเมตตา กรุณา เอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ และเป็นผู้ที่มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ ความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา นักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล กองทัพบก

Abstract

This explanatory research aimed to (1) develop the factors of school bonding among the army nursing students, the Royal Thai Army Nursing College and (2) to study the level of school bonding. The sample comprised of 349 army nursing students in the fiscal year of 2017 through purposive sampling. Data were collected by using a questionnaire. The Questionnaire composed of three parts including personal information, the school bonding questionnaire, and open-ended questions related to the opinions on the institution.

The result of exploratory factor analysis revealed that factors and indicators of the school bonding among the army nursing students consist of 8 factors, and 35 items. The overall reliability by Cronbach's coefficient alpha was 0.899. It was found that range of the Eigen values fall between 1.026 and 10.792, and the percent of covariance could be explained at 64.480.

The level of school bonding among the army nursing students was moderate ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.83). The school commitment factor had the highest average score ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.60) while the non-restriction/non-confinement had the lowest average score ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.13). The qualitative data analysis showed that other important factors which promote the school bonding were cultivating the army nursing students to be compassionate, generous army nursing personnel, and loyal to the nation, religion and monarchy.

Keywords: factor analysis, school bonding, nursing students, the Royal Thai Army Nursing College

บทนำ

สถาบันการศึกษาเป็นสถานที่ให้ความรู้ และประสบการณ์ชีวิต เป็นสถานที่ให้ความปลอดภัยแก่ผู้เรียน รวมถึงการมีสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครู และบุคลากรอื่นๆ อย่างไรก็ตาม พบว่า ผู้เรียนยังมีความผูกพันกับสถาบันการศึกษาน้อย จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนที่มีความผูกพันน้อยกับสถาบันการศึกษา มีโอกาสลาออกและเลิกเรียนกลางคันสูง^{1,2} นอกจากนี้บรรยากาศสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามีส่วนส่งเสริมความรู้สึผูกพันหรือต่อต้านสถานศึกษาเช่นกัน³

นักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จัดอยู่ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแนวโน้มต่อการถูกชักจูง ยั่วจากสังคมภายนอกสถานศึกษา เนื่องจากนักเรียนพยาบาลส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตมาอยู่ในหอพัก ภายใต้กฎระเบียบต่างๆ ในแต่ละปีการศึกษาจะพบว่า มีนักเรียนพยาบาลลาออกด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิ ไม่คุ้นชินกับการเรียนแบบนักเรียนประจำ เกิดความเครียดกับการฝึกระเบียบวินัย ไม่อยากเรียนวิชาชีพพยาบาลแต่มาเรียนเพราะตามใจพ่อแม่ ไม่มีความสุขในการเรียน จากสถิติ การลาออกของนักเรียนพยาบาลตั้งแต่ปีการศึกษา 2554-2559 พบว่ามีนักเรียนพยาบาลลาออก จำนวน 12 นาย คิดเป็นร้อยละ 0.69 นอกจากนี้ ความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันการศึกษาของนักเรียนพยาบาล ไม่ว่าจะเป็นความผูกพันที่มีต่อ เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง ครู อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรอื่นๆ และสภาพแวดล้อมของสถาบัน เป็นเหตุผลที่พบบ่อยของการลาออกจากสถาบันการศึกษา

จากการศึกษาเชิงลึกนักเรียนพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่า ความผูกพันระหว่างเพื่อนร่วมสถาบัน รุ่นพี่รุ่นน้อง ครูอาจารย์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน สถานที่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งระบบการจัดการเรียนการสอน⁴ ตลอดจนการดูแลด้านความเป็นอยู่ มีส่วนเสริมสร้างความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ยังมีบางประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ อีกทั้ง แบบประเมินความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาดังกล่าวยังไม่ได้รับการทดสอบทางสถิติการวิจัยว่าเป็นรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของความผูกพันของสถาบันการศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก เพื่อนำไปสร้างเครื่องมือสำหรับการวัดตัวแปรให้มีความสอดคล้องกับทฤษฎี และเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบก
2. เพื่อศึกษาความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวินิจฉัยวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบก

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการศึกษานี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีความผูกพันต่อสังคม (Social Bonding Theory)³ ซึ่งได้ให้ความหมายของความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันการศึกษาไว้ว่าเป็นความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันการศึกษา เป็นความรู้สึกผูกพัน ใกล้ชิด (Sense of attachment) ที่มีต่อสถานศึกษา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการศึกษา รวมถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าและความสำคัญต่อสถาบันการศึกษารวมถึงองค์ประกอบของความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันการศึกษออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความใกล้ชิดผูกพันกับสถาบันการศึกษา (School Attachment) 2) ข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา (School Commitment) การมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษา (School Involvement) และ 4) ความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา (Belief in School)

การศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกผูกพันต่อสถาบัน⁴ จากทฤษฎีความผูกพันต่อสังคม มาสร้างเป็นแบบสอบถามความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ และนำมาศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนพยาบาลกองทัพบก ชั้นปีที่ 1, 2, 3, และ 4 ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 349 นาย โดยทำการศึกษาทุกรายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล (ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง) ประกอบด้วยข้อคำถามซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา ภูมิลำเนา เกรดเฉลี่ยสะสม ประวัติการถูกตัดคะแนนความประพฤติและเหตุผลที่ถูกตัดคะแนนความประพฤติ สัมพันธภาพภายในครอบครัว เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ วัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความใกล้ชิดผูกพัน (School Attachment) (2) ข้อผูกมัด (School Commitment) (3) การมีส่วนร่วม (School Involvement) และ (4) ด้านความเชื่อมั่น (Belief in School) สร้างโดย Julawong⁴ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือกับนักเรียนพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคส์ 0.82

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองวิจัยจาก คณะอนุกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทยทหารบก ตามเลขที่หนังสือ IRB/RTA 1252/2560 ซึ่งก่อนดำเนินการวิจัย จะมีการอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย โดยจัดทำหนังสือยินยอม โดยผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับการบอกกล่าว และสมัครใจ (Informed Consent Form) ทั้งนี้การปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัย ข้อมูลที่ได้จะถือเป็นความลับ อย่างเคร่งครัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หลังจากการผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการด้านจริยธรรมแล้ว ผู้ช่วยวิจัยที่ไม่ใช่อาจารย์พยาบาล ที่ได้รับการฝึกอบรมมาเรียบร้อยแล้ว ทำการชี้แจงและนัดหมาย วันเวลาในการขอเก็บข้อมูลกับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย
2. ผู้ช่วยวิจัยชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ ของโครงการวิจัย และขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัย หลังจากกลุ่ม ประชากรแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย
3. แจกแบบสอบถามและ ให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งกลับภายใน 3 วัน
4. รวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมา เช็คความ ถูกต้องสมบูรณ์ ของข้อมูลเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. แบบสอบถามและตัวแปรใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)
3. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และระบุองค์ประกอบหลักของความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา โดยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (principal component

analysis) และหมุนแกนแบบตั้งฉาก (varimax) วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. แบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์โดย content analysis

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 93.98 อยู่ชั้นปีที่ 1 มากที่สุด จำนวน 99 คน และอยู่ชั้นปีที่ 4 น้อยที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.37 และ 23.49 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ย 20 ปี S.D. = 1.7 และเกรดเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 3.18 S.D. = 0.42 สำหรับการตัดสินใจความประพฤติด พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยถูกตัดสินความประพฤติ ร้อยละ 82.80 สัมพันธภาพในครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่รักใคร่กันดี ร้อยละ 91.12

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

2.1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปรที่ นำมาศึกษา ดังนี้

2.1.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ข้อคำถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อคำถามรายข้อ จำนวน 40 ข้อ พบว่ามี 5 ข้อที่มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถาม น้อยกว่า 0.30 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ ข้อ 3,17,18,26 และ 36 ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดข้อคำถามเหล่านี้ออก เหลือข้อ คำถามทั้งสิ้น 35 ข้อ

2.1.2 การวิเคราะห์ Kaiser-Meyer Olkin Measure of Sampling Adequacy จากคำถาม 35 ข้อ พบ ค่า KMO เท่ากับ .894 ซึ่งมากกว่า .80 แสดงว่าตัวแปรชุดนี้มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบในระดับดีมาก⁵ และผลการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .000 แสดงว่าตัวแปรต่างๆ สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ องค์ประกอบได้

2.2 การหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) แสดงในตารางที่

ตารางที่ 1 ผลการหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax)

Component	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative	% Total	% of Variance	Cumulative %
1	10.799	30.853	30.853	3.573	10.207	10.207
2	2.483	7.093	37.947	3.566	10.190	20.397
3	2.247	6.420	44.367	3.522	10.063	30.460
4	1.783	5.095	49.462	3.223	9.208	39.668
5	1.644	4.697	54.159	3.171	9.060	48.728
6	1.413	4.036	58.195	2.184	6.239	54.967
7	1.174	3.354	61.549	1.670	4.770	59.737
8	1.026	2.930	64.480	1.660	4.743	64.480

ผลการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบ ปรับโครงสร้าง และตั้งชื่อองค์ประกอบ จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการ วิเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 40 ตัว สามารถจัดกลุ่มเข้าองค์ประกอบ ได้จำนวน 8 องค์ประกอบ ที่มีค่าไอเกน (Eigen value) เกิน 1.00 ซึ่งแสดงว่าแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปร ทั้งหมด 35 ตัว ได้มากกว่า 1.00 องค์ประกอบทั้งหมด 8 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนของ ตัวแปรทั้งหมด 35 ตัวได้ร้อยละ 64.480 เมื่อพิจารณาจัดให้ตัวแปรแต่ละตัวเข้าอยู่ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเพียงองค์ประกอบ เดียวที่ตัวแปรนั้นมีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ (Factor Loading) สูงสุดแล้วพบว่า สามารถจัดเข้าองค์ประกอบ ทั้ง 8 องค์ประกอบ ได้ครบทั้ง 35 ตัว โดยที่แต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวแปรจำนวน 2-7 ตัวตัวแปรแต่ละตัวที่จัดเข้าองค์ประกอบแล้วมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ .394-.851ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุดมากกว่า .320 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้⁶

ผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อองค์ประกอบตามความหมายและลักษณะของแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1: การมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษา (School involvement)

องค์ประกอบที่ 2: ความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา (Belief in school)

องค์ประกอบที่ 3: ข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา (School commitment)

องค์ประกอบที่ 4: ความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบัน (Sense of belonging)

องค์ประกอบที่ 5: ความผูกพันต่อครูอาจารย์ (Student-Teacher engagement)

องค์ประกอบที่ 6: สัมพันธภาพระหว่าง เพื่อน รุ่นพี่ รุ่นน้อง (Student-Student relationship)

องค์ประกอบที่ 7: ความเอื้ออาทรของบุคลากรในสถาบัน (Kindness)

องค์ประกอบที่ 8: การไม่ถูกบังคับ (Non-restriction)

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่า แบบสอบถามความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก จำนวน 35 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาคส์ (Chronbach's alpha) เท่ากับ .899 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้⁷

ตอนที่ 3 ศึกษาระดับความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

ผลการวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกรายข้อ จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน (เห็นด้วยมากที่สุด) พบว่า ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบรายด้าน องค์ประกอบที่ 3 ข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.60) องค์ประกอบที่ 8 การไม่ถูกบังคับ มีค่าเฉลี่ยรายด้านน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.07$, S.D. = 1.13) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ข้อคำถาม “พ่อแม่ฉันภูมิใจเมื่อฉันเรียนที่สถาบันแห่งนี้” มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.49) ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบที่ 3 ด้านข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ฉันรู้สึกโดดเดี่ยวเมื่อ

อยู่ในสถาบันแห่งนี้ ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 1.15) ในองค์ประกอบที่ 6 ด้านสัมพันธภาพระหว่าง เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง

อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบของความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบก

จากผลการทดสอบความเหมาะสมของชุดตัวแปรที่นำมาศึกษา โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ พบว่า มี 5 ข้อที่มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามน้อยกว่า 0.30 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ ข้อ 3,17,18, 26 และ 36 ผู้วิจัยจึงพิจารณาตัดข้อคำถามเหล่านี้ออก เหลือข้อคำถามทั้งสิ้น 35 ข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาคำตอบสอบเบื้องต้นของข้อมูลว่าจะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้หรือไม่ คือการพิจารณาเมทริกสหสัมพันธ์ของตัวแปรชุดนั้น ตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบจะต้องมีความสัมพันธ์กันไม่น้อยกว่า .30 และมีค่าในช่วง .80 ขึ้นไป มีความเหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบมากที่สุด⁸

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้วพบว่า แบบสอบถามความผูกพันต่อวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบกมีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบเดิม 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา และด้านความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา สำหรับองค์ประกอบใหม่เพิ่มเติมมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 4 ด้านความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบัน องค์ประกอบที่ 5 ด้านความรู้สึกผูกพันต่อครูอาจารย์ องค์ประกอบที่ 6 ด้านสัมพันธภาพระหว่าง เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง องค์ประกอบที่ 7 ด้านความเอื้ออาทรของบุคลากรในสถาบัน และองค์ประกอบที่ 8 ด้านการไม่ถูกบังคับ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยตรวจสอบดูแล้วพบว่าทั้ง 8 องค์ประกอบยังคงมีเนื้อหาโครงสร้างครอบคลุมใน 4 องค์ประกอบเดิม เพียงแต่จากผลการวิจัยมีการจัดหมวดหมู่ขององค์ประกอบใหม่ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นตามค่า loading factor ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความใกล้ชิดผูกพัน (School Attachment) จำนวน 20 ข้อ เมื่อทำการสกัดองค์ประกอบจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าองค์ประกอบเดิม ได้แก่ องค์ประกอบด้านความใกล้ชิดผูกพัน ได้ถูกจัดแบ่งย่อยหมวดหมู่ตามค่าน้ำหนัก loading factor ได้เพิ่มเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) องค์ประกอบที่ 4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบัน

(2) องค์ประกอบที่ 5 ความรู้สึกผูกพันต่อครูอาจารย์ (3) องค์ประกอบที่ 6 สัมพันธภาพระหว่าง เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง และ (4) องค์ประกอบที่ 7 ความเอื้ออาทรของบุคลากรในสถาบัน ซึ่งข้อคำถามทั้ง 20 ข้อมีเนื้อหาที่แสดงถึงความรู้สึกผูกพันที่มีต่ออาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม บุคลากรที่ครอบคลุมถึงครูอาจารย์ เพื่อน รุ่นพี่รุ่นน้อง และบุคลากรสายสนับสนุน

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าองค์ประกอบจะเพิ่มขึ้น (องค์ประกอบ 4 -7) แต่เนื้อหาของข้อคำถามยังครอบคลุมแนวคิดทฤษฎีความผูกพันต่อสังคม (Social Bonding Theory) ของ Hirschi³ ที่ให้ความหมายของความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันการศึกษา ด้านความใกล้ชิดผูกพันกับสถาบันการศึกษา ว่าเป็นความรู้สึกที่มีต่อสถาบันการศึกษาทางด้านความรู้สึกทางใจ รู้สึกปลอดภัย มีความสุข และเป็นความรู้สึกของการเป็นเจ้าของ ห่วงแทนในสถาบันตลอดจนความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ความใกล้ชิดผูกพันกับสถานที่สิ่งแวดล้อม (Attachment to School) เป็นความรู้สึกผูกพันกับสถานศึกษาในด้านของความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ความสะดวกสบายเมื่ออยู่ภายในสถาบันการศึกษา และด้านความใกล้ชิดผูกพันกับบุคลากรภายในสถาบันการศึกษา (Attachment to Personnel) เป็นความรู้สึกผูกพันกับ ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ด้านอื่นๆภายในสถาบันการศึกษา ตลอดจนเพื่อน และ นักเรียนรุ่นพี่ รุ่นน้องร่วมสถาบันเดียวกัน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่แม้ว่าการมีองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้นแต่แนวคิดเนื้อหา โครงสร้างของข้อคำถามยังคงอยู่ภายใต้กรอบของแนวคิดทฤษฎี สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ความพึงพอใจต่ออาคารสถานที่ ความรู้สึกปลอดภัย (Sense of safety และสัมพันธภาพกับครูอาจารย์ มีผลต่อความสำเร็จทางการศึกษา ซึ่งความสำเร็จทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา⁹

สำหรับอีก 4 องค์ประกอบในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ด้านข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา และองค์ประกอบที่ 8 ด้านการไม่ถูกบังคับ จะเห็นได้ว่า ในองค์ประกอบที่ 1, 2 และ 3 เป็นองค์ประกอบเดิม ส่วนองค์ประกอบที่ 8 เป็นองค์ประกอบใหม่

ในองค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษา การพิจารณาข้อคำถามที่ถูกจัดกลุ่มไว้ในองค์ประกอบนี้ เดิมมีจำนวน 8 ข้อ (ข้อ 28 -35) จากผลการสกัด

เป็นองค์ประกอบใหม่ เนื้อหาข้อคำถามยังคงจัดกลุ่มอยู่ในด้านเดิม แต่ลดจำนวนข้อจาก 8 ข้อเหลือ 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 28-35 ยกเว้นข้อ 30-31 ในองค์ประกอบนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของสถาบัน ส่วนข้อ 30 และข้อ 31 ถูกแยกไปจัดกลุ่มใหม่ เป็นองค์ประกอบใหม่ คือองค์ประกอบที่ 8 ด้านการไม่ถูกบังคับ ซึ่งข้อคำถามเน้นเรื่องความรู้สึกด้านลบเมื่อถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรม จึงถูกจัดกลุ่มเป็นองค์ประกอบใหม่ และความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพที่พบว่า สิ่งที่นักเรียนไม่พอใจมากที่สุด คือ การถูกบังคับ การถูกทำโทษโดยไม่มีเหตุผล หรือการถูกสั่งการให้ทำตามกรอบที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จทางการศึกษา พบว่า กฎระเบียบที่เคร่งครัดเกินไป ไม่มีความอ่อนตัวยืดหยุ่น จะมีผลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนลดลง อัตราการลาออกเพิ่มขึ้น¹⁰

ในองค์ประกอบที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา การพิจารณาข้อคำถามที่ถูกจัดกลุ่มไว้ในองค์ประกอบนี้ เดิมมีจำนวน 5 ข้อ (ข้อ 36-40) จากผลการสกัดเป็นองค์ประกอบใหม่ ได้ตัดข้อคำถามข้อ 36 ออกเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามน้อยกว่า 0.30 ดังนั้นในการจัดกลุ่มของข้อคำถามในองค์ประกอบนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ (ข้อ 27, 37-40) จำนวนและข้อคำถามในองค์ประกอบนี้คล้ายของเดิม เพียงแต่เพิ่มข้อคำถามที่ 27 มาอีก 1 ข้อ “การเล่าเรียนทำให้ฝันของฉันเป็นจริง” ซึ่งเดิมข้อ 27 จัดอยู่ในองค์ประกอบด้าน ข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากข้อคำถามนี้มีความใกล้เคียงของความหมายระหว่างสองด้านขององค์ประกอบ

ในองค์ประกอบที่ 3 ด้านข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา การพิจารณาข้อคำถามที่ถูกจัดกลุ่มไว้ในองค์ประกอบนี้ เดิมมีจำนวน 7 ข้อ (ข้อ 21 -27) จากผลการสกัดเป็นองค์ประกอบใหม่ได้ตัดข้อคำถามข้อ 26 ออกเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามน้อยกว่า 0.30 ดังนั้นในการจัดกลุ่มของข้อคำถามในองค์ประกอบนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ (ข้อ 21-25) จำนวนและข้อคำถามในองค์ประกอบนี้คล้ายของเดิม เพียงแต่ตัดข้อคำถามที่ 27 “การเล่าเรียนทำให้ฝันของฉันเป็นจริง”ซึ่งถูกจัดกลุ่มใหม่ในองค์ประกอบที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา

2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกของนักเรียนพยาบาลกองทัพบกผลการวิจัย เมื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อสถาบัน

การศึกษารายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบที่ 3 ข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นองค์ประกอบที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นในสถาบันการศึกษา อธิบายได้ว่า การที่สถานศึกษาทำให้ผู้เรียนรู้สึกเชื่อถือ ทั้งด้านระเบียบวินัย ความรู้ของครูผู้สอน เป็นสถานศึกษาที่เป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียง ผู้ได้เข้าศึกษาและครอบครัวยังมีความภาคภูมิใจ ประกอบกับความตั้งใจมุ่งมั่นในการศึกษาของผู้เรียน และความเชื่อมั่นของผู้เรียนภายหลังสำเร็จการศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้ จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต จึงทำให้ระดับความผูกพันในสองด้านนี้เด่นชัดและมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และเมื่อพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ข้อคำถาม “พ่อแม่ฉันภูมิใจเมื่อฉันเรียนที่สถาบันแห่งนี้” มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบที่ 3 ด้านข้อผูกมัดกับสถาบันการศึกษา รองลงมา คือ “ฉันรู้สึกไม่พอใจเมื่อมีคนพูดถึงสถาบันของฉันในทางเสื่อมเสีย” ซึ่งอยู่ในองค์ประกอบที่ 4 ความรู้สึกเป็นเจ้าของสถาบัน ยังเป็นสิ่งที่สนับสนุนว่า ข้อผูกมัดต่อการประสบความสำเร็จทางการศึกษา นอกจากทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในชีวิตแล้วยังทำให้เกิดความภาคภูมิใจของคนในครอบครัว และที่สำคัญ ความรู้สึกรัก ผูกพันและห่วงใยในสถาบันที่ได้หล่อหลอมความรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในสถาบัน ทั้งด้านระเบียบวินัย การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การดูแลความเป็นอยู่ การให้โอกาสได้รับประสบการณ์ชีวิตที่ดี จะทำให้ตนเองเป็นคนดี และประสบความสำเร็จในชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิภาพการเรียนและการประสบความสำเร็จในการศึกษา ความผูกพันต่อสถาบันการศึกษามีผลโดยตรงต่อการประสบความสำเร็จทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน มีผลต่อความสามารถทางการศึกษา แรงจูงใจในการเรียนและความสำเร็จทางการเรียน¹¹ นอกจากนี้ ความรู้สึกผูกพันกับสถาบันการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของเกรดเฉลี่ย เกรดสะสม และลดอัตราการขาดเรียน⁹

สำหรับองค์ประกอบที่ 8 ด้านการไม่ถูกบังคับ มีค่าเฉลี่ยรายด้านน้อยที่สุด จากผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพสนับสนุนผลการวิจัยที่พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสุข สนุกกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนบางส่วนที่ให้ข้อคิดเห็นว่าไม่ควรบังคับในการเข้าร่วมกิจกรรม ควรให้เลือกกิจกรรมที่มีความสนใจ กิจกรรมมีมากเกินไป นอกจากนี้นักเรียนยังแสดงความคิดเห็นว่าไม่ควรมีการสั่งการที่ไม่มีเหตุผล หรือการทำโทษที่ไม่มีเหตุผล สอดคล้องกับ

การศึกษาเกี่ยวกับ การทำกิจกรรมมากเกินไปมีความสัมพันธ์ทาง ด้านลบกับความผูกพันต่อสถาบันการศึกษา¹² แสดงว่าการที่ นักเรียนมีกิจกรรมนอกหลักสูตรมากเกินไป จะมีผลสัมฤทธิ์ทาง การศึกษาลดลง เพราะไม่มีเวลาได้ทำการบ้านและศึกษาหาความ รู้อื่นๆเพิ่มเติม นอกจากนี้กฎระเบียบที่เคร่งครัดไม่ยืดหยุ่น ยังมีผลต่อความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำแบบสอบถามความผูกพันต่อวิทยาลัยพยาบาล กองทัพบกที่พัฒนาขึ้น ไปศึกษาระดับความผูกพันต่อสถาบัน การศึกษาของนักเรียนพยาบาลที่สังกัดเหล่าทัพอื่นๆ หรือนำไป ประยุกต์ใช้กับนักเรียนสถานศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับวิทยาลัย พยาบาลกองทัพบก เพื่อนำไปวางแผนนโยบายด้านการสำเร็จ การศึกษา และการดูแลผู้เรียนให้สำเร็จการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย และมีความสุขในการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำเนื้อหาอื่นๆ ที่พบในการวิจัยครั้งนี้ที่เกี่ยวข้อง กับความรู้สึกผูกพันต่อสถาบันการศึกษา เช่น สถาบันสอนให้ผู้เรียน มีความรู้สึกรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีจิตสาธารณะ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลในสังคม เพิ่มเติมข้อคำถามและพัฒนา แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

2. ควรนำเครื่องมือแบบสอบถามความผูกพันต่อ สถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกที่ได้จากการ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง ยืนยัน เพื่อวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือ และยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปร และสร้างโมเดลการวัด ความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

References

1. Crusto C. Developing successful strategies to prevent dropping out of school: Linking correlates and developmental processes to interventions. Paper presented at the Society for Prevention Research. Montreal; 2000.
2. Keith P. Parental involvement and attendance. Columbia, SC: University of South Carolina, College of Liberal Arts. Department of Psychology; 1999.

3. Hirschi T. Causes of delinquency. Berkeley, CA: University of California Press; 1996.
4. Julawong O. Exploring the likelihood of the army nursing students bonding with the Royal Thai Army Nursing college. Journal of the Royal Thai Army Nurses 2012; 13(2): 18-27. (in Thai).
5. Wiratchai N. Linear. Structural Relationship Model (LISREL): Analytical statistic for social research. Chulalongkorn University Printing House). Bangkok; 2004. (in Thai).
6. Damsuwan V. Bivariate analysis of advanced research in educational administration. M.I.T Printing. Bangkok; 2008. (in Thai).
7. Nunnally JC. Psychometric theory. 2nded. New York: McGraw-Hill; 1978.
8. Angsuthoti S., Wichitwanna S., Pinyopanuwat R. Analytical statistic for social and behavioral research: LISREL application. Mission media. Bangkok; 2008. (in Thai).
9. Eggert LL., Thompson EA., Herting JR., Nicolas LJ. and Dicker BG. Preventing adolescent drug abuse and high school dropout through an intensive school – based social network development program. American Journal of Health Promotion 1994: 8, 202-215.
10. Bui HN. Parent-child conflicts, school troubles, and differences in delinquency across immigration generations. Crime & Delinquency 2009: 55(3), 412-441.
11. Langenkamp AG. Following different pathways: social integration, achievement, and the transition to high school. American Journal of Education 2009: 116(1), 69-97.
12. Brown B. and Larson J. Peer relationships in adolescence. In R. Lerner & L.Steinberg (Eds.), Handbook of adolescent psychology. New Jersey: John Wiley & Sons; 2009: 74-103.